

Vignettes

- Lisa, a corporate accountant, learns that her new neighbour's company uses a different firm for their audits. May she pursue that business for herself?
- What if Lisa's new neighbour's company is negotiating with that other firm, but has not signed any agreements?
- David, a newly certified tax accountant, knows that his friend has an accountant he has been using for taxes on an annual basis since 2005. It is now 2014. May David pursue his friend's business for his 2015 filings?
- In all of the above cases, is the customer allowed to switch?

עני המהפך בחררה – Taking something in which a needy person has expressed interest

1. Talmud, Kiddushin 59a

רב גידל הוה מהפך בההיא ארעא, אזל רבי אבא זבנה, אזל רב גידל קבליה לרבי זירא, אזל רבי זירא וקבליה לרב יצחק נפחא... אשכחיה, אמר ליה: עני מהפך בחררה ובא אחר ונטלה הימנו, מאי? אמר ליה: נקרא רשע...

Rav Gidel was trying to acquire a certain plot of land, but Rabbi Abba purchased it first. Rav Gidel complained to Rabbi Zeira, who complained to Rav Yitzchak Nafcha... Rav Yitzchak Nafcha asked [Rabbi Abba]: Where a pauper is pursuing a cake, and another takes it from him, what is the law? Rabbi Abba replied: He is called wicked...

2. Talmud, Sanhedrin 81a

דרש רב אחא ברבי חנינא: מאי דכתיב אל ההרים לא אכל - שלא אכל בזכות אבותיו. ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל - שלא הלך בקומה זקופה. ואת אשת רעהו לא טמא - שלא ירד לאומנות חבירו.

Rav Acha, son of Rabbi Chanina, taught: What is the meaning of Ezekiel 18:6 [describing a righteous person]?

- "He does not eat of the mountains" - He does not eat from ancestral merit [but from his own].
- "And he does not raise his eyes to the idols of the House of Israel" - He does not walk upright [arrogantly].
- "And he does not contaminate another's wife" - He does not enter the craft of another.

3. Talmud, Makkot 24a

"לא עשה לרעהו רעה" - שלא ירד לאומנות חבירו.

Psalms 15:3 says, "He does not commit evil to another" - He does not enter the craft of another.

4. Rabbi Moshe Isserles (16th century Poland), Code of Jewish Law, Choshen Mishpat 34:4

המגביה ידו על חבירו להכותו, פסול לעדות, מדרבנן (ב"י).

One who raises his hand to strike another is rabbinically disqualified from testimony.

5. Rashi (11th century France) to Kiddushin 59a

עני המהפך בחררה - מחזר אחריה לזכות בה מן ההפקר או שיתננה לו בעל הבית.

"A pauper pursuing a cake" - Pursuing it to acquire it from *hefker*, or for its owner to give it to him.

6. Rabbeinu Tam, Tosafot (12th century France) to Kiddushin 59a עני

וקשה מהא דתנן בשנים או חזין (ב"מ דף י.) ראה את המציאה ונפל לו עליה או שפירש טליתו עליה ובא אחר ונטלה הרי היא שלו... ואמאי? עני מהפך בחררה הוא!

ואומר ר"ת דאיסור דמהפך דנקט הכא לא שייך אלא דוקא כשרוצה העני להרויח בשכירות או כשרוצה לקנות דבר אחד וחבירו מקדים וקונה והוי דומיא דרב גידל ומש"ה קאמר דנקרא רשע כי למה מחזר על זאת שטרה בה חבירו ילך וישתכר במקום אחר אבל אם היתה חחררה דהפקר ליכא איסור שאם לא זכה בזאת לא ימצא אחרת

This [ban] is difficult; Bava Metzia 10a teaches, "If one person sees an item and falls on it or spreads his cloak on it, and another comes and takes it, it belongs to the second!"... Why? The first one is a pauper pursuing a cake!

Rabbeinu Tam explained: This prohibition is only where the pauper wishes to profit by employment, or by purchasing something, and another acquires it first. It's like Rav Gidel's case. The second one is called wicked, for why is he seeking this, for which the other worked? Let him hire himself out elsewhere! But if the cake is *hefker*, there is no prohibition; should the second one not take this, he would not find another.

7. Rabbi Moshe Isserles (16th century Poland), Code of Jewish Law, Choshen Mishpat 237:1

וכן אם קונה דבר אחד ובא חבירו ויוכל לקנותו בזול שאינו מוצא לקנותו כך במקום אחר, הוי כמו מציאה...

And so if one is acquiring something, and someone else comes along, and he can buy it for a low price which he will not find elsewhere, it is like finding an item...

8. Rabbi Moshe Feinstein (20th century USA), Igrot Moshe Even haEzer 1:91

ומאחר שהרמ"א מסיק שסברא הראשונה עיקר ליכא האיסור לאלו הרוצים דוקא בנערה זו אבל מן הראוי לירא ד' להחמיר לחוש לסברא אחרונה שהיא שיטת רש"י.

Since Rabbi Isserles rules with the first view, there is no prohibition upon those who wish to marry this girl, specifically. But it would be appropriate for a Gd-fearing person to be strict, out of concern for Rashi's view.

9. Rabbi Shlomo Luria (16th century Poland), Responsa of Maharshah 36

ולפי ראות עיני הב"ד יראה להחמיר כאשר פסק הרמב"ם [לפי] שיש כח ביד ב"ד להחמיר לפי הנראה בעיניהם יותר מדין הגמרא.

According to the view of the rabbinical court, they should be strict, as Rambam ruled, for the rabbinical court is empowered to be strict as appears appropriate in their eyes, beyond the rule of the Talmud.

הזית – Taking something in which a needy person has invested effort

10. Mishnah Gittin 5:8 (Talmud, Gittin 59b)

עני המנקף בראש הזית - מה שתחתיו גזל, מפני דרכי שלום. ר' יוסי אומר: גזל גמור.

If a pauper is striking atop an olive tree, [taking] that which is beneath him is theft, due to the ways of peace. Rabbi Yosi said: It is fully theft.

11. Rabbi Shlomo Luria (16th century Poland), Responsa of Maharshah 36

וצריכים אנו לחלק בין טרחא לטרחא, כי ב' חלוקים בטירחא: יש טרחא שאין מועיל כלל, ויש טרחא שמועיל לעניין איסור גזל מדבריהם... לא נקרא טרחא אלא היכא דטרח בגופו שהוא דבר הניכר כגון עני המנקף בראש הזית שאין טירחא גדולה מזה לענין זתים שנשא נפשו למות...

We must distinguish between one strain and another, for there are two types of strain: There is strain that is entirely ineffective, and there is strain that turns this into a rabbinically prohibited form of theft... It is not called "strain" unless one strains physically, in a visible way, like a pauper striking atop an olive tree. There is no greater strain than this, regarding olives, for which he endangers his life...

12. Rabbi Yechiel Michel Epstein (early 20th century Lithuania), Aruch haShulchan Choshen Mishpat 273:20

ואם נטלן אחר אין בהם משום גזל גמור להוציאן בדיינים אלא שעבר עבירה ונענש בדיני שמים.

If another takes them, it is not fully theft, such that they could be removed via judges – but he has sinned, and he is punished by the laws of heaven.

יורד לאומנותו של חבירו – Competing with someone who is pursuing a career

13. Talmud, Bava Batra 21b-22a

- אמר רב הונא האי בר מבואה דאוקי ריחיא ואתא בר מבואה חבריה וקמוקי גביה דינא הוא דמעכב עלויה דא"ל קא פסקת ליה לחיותי... מרחיקים מצודת הדג מן הדג כמלא ריצת הדג... וכמה? אמר רבה בר רב הונא: עד פרסה. שאני דגים, דיהבי סייארא...
- ומודה רב הונא בריה דרב יהושע ברוכלין המחזירין בעירות דלא מצי מעכב, דאמר מר: עזרא תקן להן לישראל שיהו רוכלין מחזירין בעירות... והני מילי לאהדורי, אבל לאקבועי לא. ואי צורבא מרבנן הוא, אפילו לאקבועי נמי. כי הא דרבא שרא להו לר' יאשיה ולרב עובדיה לאקבועי, דלא כהלכתא, מאי טעמא? כיון דרבנן נינהו, אתו לטרדו מגירסייהו...
- הנהו עמוראי דאייתו עמרא לפום נהרא, אתו בני מתא קא מעכבי עלויהו, אתו לקמיה דרב כהנא, אמר להו: דינא הוא דמעכבי עליכו. אמרו ליה: אית לן אשראי, אמר להו: זילו זבנו שיעור חיותייכו, עד דעקריתו אשראי דידכו ואזליתו... הנהו דיקולאי דאייתו דיקלאי לבבל, אתו בני מתא קא מעכבי עלויהו, אתו לקמיה דרבנא, אמר להו: מעלמא אתו ולעלמא לזיבנו. והני מילי ביומא דשוקא. אבל בלא יומא דשוקא לא. וביומא דשוקא נמי לא אמרינן אלא לזבונא בשוקא, אבל לאהדורי לא.

- Rav Huna said: If an alley resident establishes a mill, and another alley resident establishes one nearer the sole entrance to the alley, the former is legally able to prevent this, saying, "You are interrupting my livelihood."... We distance a fish trap from the fish the distance of a fish's travel. How far? Rabbah bar Rav Huna said: *A parsah*. But fish are different, for the first fisherman examined them...

- Rav Huna son of Rav Yehoshua agrees that one cannot prevent peddlers from circulating in the cities; Ezra enacted for Israel to permit peddlers to circulate in the cities [to benefit the population]... But this is to circulate, not to establish a site. And a Torah scholar may even establish a site, as Rava permitted Rabbi Yoshiyah and Rav Ovadia to establish sites, against the law. Why? They are sages; circulating would distract from their studies...
- [Foreign] wool merchants brought wool to *Pum Nahara*, and local people tried to prevent them. They came to Rav Kahana, who said to them: By law, they can stop you. They said: But we have debts! He told them: Sell as much as you need to survive, until you end your debts and leave... [Foreign] basket makers brought baskets to Bavel; the local population came to prevent them. They came to Raveina; he ruled, "They came from beyond, let them sell to those from beyond." This is specifically on Market Day; on other days, no. And even on Market Day, they may only sell in the market, and not circulate.

14. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Laws of Personalities 5:13

משאו ומתנו של תלמיד חכם באמת ובאמונה... ולא ירד לתוך אומנות חבירו, ולא יצר לאדם לעולם בחייו...

The interaction of a Torah scholar is in truth and good faith... and he does not enter another's craft, and he never pains anyone...

15. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Beit Yosef, Choshen Mishpat 156

ואמאי דאמרינן רבא שרא להו וכו' דלא כהלכתא תמיהא לי היכי עביד דלא כהלכתא ואף על פי שרש"י יישב וכתב אלא לפנים משורת הדין מכל מקום קשה לי מאן פלג לרבא לעשות לפנים משורת הדין להפסיד לאנשי העיר שלא מדעתם ואיפשר דכיון שדינים הללו דמצו מעכבי מדרבנן בעלמא הוא מפני תיקון העולם בצורבא מרבנן רצו לעשות לפנים מן השורה...

Regarding the passage, "Rava permitted them... against the law," I am surprised. How could he act against the law? And even though Rashi resolved this by writing that it was beyond the line of the law, it is still difficult for me. Who gave Rava the right to act beyond the line of the law, causing the citizens to lose without knowing it? Perhaps, since the law that one may prevent others from competing is itself rabbinic, for the sake of improving the world, they wished to go beyond the law for Torah scholars...

16. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Code of Jewish Law, Choshen Mishpat 420:11

הכניסו בחדר וסגר הדלת עליו ובטלו ממלאכתו, אינו נותן לו אלא שבת בלבד.

If he puts someone in a room and locks the door, keeping him from working, he pays only for time lost from work.

17. Talmud Yerushalmi, Bava Metzia 5:3

המבטל כיס חבירו אין לו עליו אלא תרעומת.

Where someone keeps another from using his assets, that person only has a [non-actionable] complaint against him.

18. Rabbi Moshe Sofer (18th century Hungary), Chatam Sofer Choshen Mishpat 79

"יורד לאומנתו" - לכאורה נראה כל הנוגע בענין זה אסור מדאורי' וגזל גמור הוא מן התורה... בכלל הא דכתי' "ובין אחיו ובין גרו".

"Entering another's craft" – It appears to me that this entire category is a biblical prohibition; it is full-blown, biblical theft... included in Devarim 1:16, "[And I instructed your judges at that time: Listen between your brothers and judge justly] between a man and his brother, and between the one who comes to live among them."

19. Rashi to Bava Batra 21b **שאני**

כיון שהכיר זה חורו ונתן מזונות בתוך מלא ריצתו בטוח הוא שילכדנו

Because he knows the fish's lair and puts food within its range of movement, he is certain to catch it.

20. Rabbi Moshe Feinstein (20th century USA), Igrot Moshe Choshen Mishpat 1:38

הנכון לע"ד שלא היה רשות לא להם ולא לשום אדם ליסד ביהכ"נ אחר במקום הסמוך, שע"י זה ודאי שהרבה מאלו שהיו הולכים אצלו כשלא היו מייסדים ביהכ"נ האחר ילכו לביהכ"נ האחר שיסדו, דיש בזה איסור מהפך בחררה ויורד לאומנות חברו... ואף שעדיין נשאר אצלו אנשים שמתפללים שם כיון שהוקטן המנין כל כך עד שאין לו כדי חייו והוזל ע"י זה ביהכ"נ שלו בהרבה מאד הוא ודאי קפוח הפרנסה שאסור. ומפורש כן ברש"י ב"מ דף ע"א ד"ה יורד דאף רק למעט מזונותיו של חברו אסור בדין יורד לאומנות חברו, משום דלמעט מכדי חייו הוא כפסוק לגמרי. ופשוט ש"כדי חייו" מיקרי כדרך ההוצאה לאנשים בינונים ממדרגתו בחשיבות...

In my humble opinion, it appears correct to say that neither they nor anyone else may establish another synagogue near the first, for this would cause many of those who had gone to the first, when there was no competition, to now attend the newly established synagogue. This involves the prohibition of "pursuing the cake" and entering another person's craft... And even though congregants still pray there, the *minyan* is so reduced that it lacks the ability to survive, and this synagogue is greatly reduced in value, and this is certainly a prohibited act of damaging livelihood. This is clearly stated in Rashi Bava Metzia 71, that even reducing someone's food [without eliminating it] is prohibited under the law of entering another person's craft, because reducing it below the survival level is like cutting it off entirely. And it is clear that "survival" means the ability to cover the expenditures of average people of his status...

21. Talmud, Bava Metzia 60a-b

משנה. רבי יהודה אומר: לא יחלק החנוני קליות ואגוזין לתינוקות, מפני שהוא מרגילן לבא אצלו. וחכמים מתירין. ולא יפחות את השער, וחכמים אומרים: זכור לטוב.
גמרא. מאי טעמא דרבנן? משום דקא מרווח לתרעא.

Mishnah: Rabbi Yehudah said: A store owner may not distribute parched grain and nuts to children, for this would accustom them to come to him. But the Sages permit.

[Rabbi Yehudah said:] And he should not reduce the rate. But the Sages say: He is remembered for the good.

Gemara: What is the logic of the sages? This will cause the rate to broaden.

22. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Laws of Neighbours 6:8

גר ממדינה אחרת שבא לעשות חנות בצד חנותו של זה, או מרחץ מצד מרחץ של זה יש להן למנעו, ואם היה נותן עמהם מנת המלך אינו יכול למנעו.

If a stranger from another land establishes a store beside his, or a bathhouse beside his, they may block him. But if he pays the king's tax with them, then he cannot block this.

23. Rabbi Moshe Sofer (18th century Hungary), Chatam Sofer Choshen Mishpat 79

ואין ספק דדינא דבר מבואה נשתנה בגולה מאשר הי' כשישראל שרויין על אדמתן וארמון על משפטו ישב מ"מ ניתן רשות להכמי הש"ס לדון בין איש וגרו והם אמרו וחקקו ונעשה דין תורה וגזל דאורייתא והם אמרו שת"ח יכול לקבוע רוכלתו באתרא דלאו דילי' כי ראו שאין בזה הפסד הישוב ועוד כל ישראל מחוייבי' להחזיקו על התורה...

There is no doubt that the law of the local resident has changed in exile from what existed when Israel resided in their land and the palace was empowered to practice justice. Still, permission was given to the talmudic sages to judge "between a man... and the one who comes to live among them." They stated and established and it became biblical law and biblically defined theft. And they said that a Torah scholar may establish his peddling site in a foreign city, because they saw that this would not harm the community, and because all Israel is obligated to support his Torah...